

Forfatter: Bergsøe, Vilhelm

Titel: Udrag fra Fra Piazza del Popolo · I

Citation: Bergsøe, Vilhelm: "Fra Piazza del Popolo", i Bergsøe, Vilhelm: *Fra Piazza del Popolo*, udg. af Flemming Conrad ; Lars P. Romhild , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, [1988], s. 578. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-bergsoev01ny-shoot-idm139673027429184/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Fra Piazza del Popolo

pure: »Naar man har været nærved at forspilde sit Liv og nærved at døe af Sult, saa sætter man aldrig mere sit Liv paa Spil for et Væddemaalss Skyld«. Ræsonnementer er for saa vidt psykologisk-etisk, men det lægges til grund for en æstetisk dom: »Faldet [kan] for et Menneske blive Gjennemgangen til det Høiere, fordi han umulig kan frelse sig tilbage i den Aandsform, hvorfra han faldt ud, men kun i en, som ligger høiere. Dette vilde Forfatteren let have mærket, hvis han virkelig havde givet sig til at skildre Overgangen i Henrik Verners Liv, men, idet han blot sætter den frem som en fuldbragt Kjendsgjerning, kommer han til at gjøre et Brud paa sin egen Charaktertegning».

I stedet for at præstere en grundig psykologisk analyse henfalder Bergsøe så til skildringer af gruppevækkende, mysterios eller sentimental karakter som fx af Leon de Villes lidelser i marmorsarkofagen: »Beskrivelsen er fortræffelig, endogsaa glimrende; men den har ikke det mindste Spor af æstetisk Interesse. Hvorfor? Fordi det Ethiske mangler. Denne Situation, hvori det Psychologiske er udmærket beskrevet, har ikke og faaer ikke Noget at gjøre med velkommende unge Mands ethiske Forhold, og Skildringen af den er derfor ikke forskjellig fra Beskrivelsen af et hvilket som helst physiologisk Experiment. Det er absolut upoetisk, thi til den virkelige poetiske Skildring horer, at det psykologiske Billede viser sig i Belysning af den ethiske Anskuelse; naar Eet af dem mangler, mangler det Æsthetiske.» Med lignende synspunkter var Schacks *Phantasteme* blevet modt ti år tidligere.

Derfor kan Petersen åbne sin anmeldelse, hvis holdbarhed man ikke i alle dele tor underkende, med kategorisk og bombastisk at erklære: »Errare humanum est, men naar Feiltagelsen bliver syv hundrede Sider stor, begynder den rigtignok at blive noget unenneskeligt».

Når Petersens anmeldelse står så stærkt og entydigt, skyldes det bl.a., at han ikke befatter sig med de træk i bogen, som måske i sig selv kunne vurderes positivt, og hvis iagttagelse i hvert fald medvirker til at gøre de forudgående anmeldelser mere nuancerede. Her er man som allerede antydet enig om at rose bogen for »Anskuelse i Fremstillingen» (*Berl. Tid.* 8.12), »et let, flydende og livligt Sprog» (*Ill. Tid.*) og dens »stilistiske Elegance» (*Figaro*); positiv bedømmelse får også »Forfatterens sjældne Evne til at skildre de Steder, hvor Handlin-